

UN NOU MODEL LINGÜÍSTIC

La REVISTA DE LLENGUA I DRET commemora amb aquest número 19 el seu desè aniversari. Durant aquests deu anys ha publicat nombrosos treballs d'interès en els àmbits de què s'ocupa: el llenguatge administratiu i jurídic, el dret lingüístic i la planificació lingüística. Pensem que les aportacions de la REVISTA DE LLENGUA I DRET han estat fonamentals en la introducció de plantejaments més rigorosos en l'estudi i la descripció del llenguatge administratiu i jurídic, i en l'adopció en aquest camp de models de treball adequats a les necessitats del català d'avui, sense oblidar, però, els importants antecedents que el català té en l'expressió de missatges jurídics. Així mateix, considerem que la REVISTA ha fet en aquests deu anys una contribució sòlida a la creació d'una doctrina coherent i avançada en matèria de dret lingüístic, amb el propòsit de donar una resposta als reptes amb què es troba la societat catalana en aquesta matèria. Finalment hem intentat de fomentar la recerca i la reflexió en el camp de la planificació lingüística, d'una importància evident en l'etapa present del procés de normalització lingüística.

Tot i el valor divers que inevitablement tenen els textos publicats durant aquests darrers deu anys, creiem que hem de fer un balanç clarament positiu de la tasca realitzada i procurarem treballar amb il·lusió i exigència perquè en els propers anys la REVISTA DE LLENGUA I DRET continuï duent a terme una labor fructífera.

Ara bé, a l'hora de redactar aquest article editorial amb motiu del desè aniversari, no hem volgut limitar-ne el contingut a les reflexions de balanç pròpies —i no per això menys sinceres— que l'ocasió requereix. Creiem que

els deu anys transcorreguts des del naixement de la REVISTA DE LENGUA I DRET, que coincideixen amb el temps escolat des de l'aprovació de la Llei 7/1983 de normalització lingüística a Catalunya, fan que sigui també oportú de fer unes breus reflexions sobre l'actual model d'organització lingüística de l'Estat i sobre la conveniència de plantejar-ne una revisió.

La Constitució de 1978 estableix que: «El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat» i que «Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la». També preveu l'oficialitat de les altres llengües espanyoles en les respectives comunitats autònomes d'acord amb els seus estatuts. Els estatuts d'autonomia han reconegut el caràcter de llengua pròpia d'aquestes llengües dins del seu territori, i en compliment de l'art. 3.2 de la Constitució, n'han feta efectiva l'oficialitat, amb la qual cosa es configura un model lingüístic que afavoreix una estructura basada en el principi de territorialitat. Ara bé, el model lingüístic espanyol és desequilibrat a favor del castellà, que és oficial també allà on no és llengua pròpia, particularment per la interpretació que es fa del deure constitucional de conèixer el castellà. Això no obstant, si no s'hagués adoptat un model que tendís a la territorialitat pel que fa a les llengües diferents del castellà i s'hagués optat exclusivament per un model d'opció individual, d'acord amb el principi de personalitat, als territoris amb llengua pròpia diferent del castellà, la situació seria encara més desequilibrada a favor d'aquesta llengua.

En tot cas, aquest model es desvirtua amb interpretacions centralistes que fan que organismes de l'Estat utilitzin de vegades la denominació llengua comuna per referir-se al castellà i la denominació llengües autonòmiques o llengües cooficials per referir-se a les altres llengües, denominacions que no s'ajusten a l'esperit ni a la lletra de l'art. 3 de la Constitució.

En canvi, des de la REVISTA DE LENGUA I DRET entenem que cal defensar un model lingüístic que: a) Situï el català, l'eúsca i el gallec (deixem aquí l'aranès, que és llengua oficial a la Vall d'Aran) com a llengües oficials espanyoles, al costat del castellà, les quals, per tant, han de poder ser usades en el marc de les institucions i organismes comuns de l'Estat (des del Senat fins al Tribunal Constitucional, passant per la potenciació de l'ensenyament d'aquestes llengües als centres d'ensenyament superior —i, en certs casos, secundari— i per qualsevol actuació de projecció exterior de la realitat cultural espanyola); b) Reforci clarament en tots els àmbits la condició d'aquestes llengües com a primeres llengües oficials i públiques —amb un caràcter preminent i general— del seu territori.

Cal, doncs, fer un esforç per superar la visió pre-constitucional d'un Estat oficialment monolingüe a fi que la realitat plurilingüística espanyola quedi reflectida en les actuacions estatals i exteriors. I cal també que dins dels territoris amb llengua oficial pròpia s'estableixin els mecanismes que facin general l'aprenentatge i l'ús d'aquestes llengües en tota mena de contextos, públics i privats, incloent-hi els mitjans de comunicació privats i per satèl·lit, i que facin possible l'exercici per part dels ciutadans d'aquests territoris del dret de viure en la llengua pròpia.

A més, des de la REVISTA DE LENGUA I DRET volem expressar la nostra preocupació per les interpretacions judicials de la legislació vigent que qüestionen la unitat de la llengua catalana.

Ens proposem de dedicar en els propers números de la REVISTA una atenció especial a la fonamentació i a la difusió del model lingüístic que hem esbossat en aquest article editorial, amb la voluntat d'aconseguir que la legislació i la jurisprudència se'n facin ressò.